

Nieuwsbrief PSH GOR bij Covid-19

Nummer 36 (30 maart 2022)

Landelijk coördinatieteam PSH GOR (ARQ/ Nivel/ cGM/ GGD GHOR NL)

Dit is de 36^e nieuwsbrief over PSH en GOR bij de Coronacrisis, waarmee we u op de hoogte houden van ontwikkelingen rond PSH en GOR. We zullen de nieuwsbrief uitbrengen als er voldoende informatie is om te delen, dus onregelmatig.

In deze nieuwsbrief wordt informatie gedeeld die interessant kan zijn voor je collega's. Zou je hem deze keer aan hen willen doorsturen met de suggestie dat ze zich via cgm@rivm.nl kunnen aanmelden? Denk hierbij als GGD'er bijvoorbeeld aan je collega's bij onderzoek/epidemiologie, gezondheidsbevordering (thema mentale gezondheid), gezonde schooladviseurs en JGZ.

Nieuwe producten en informatie PSH

Nieuw op het Steunpunt Coronazorgen

Op het [Steunpunt Coronazorgen](#) wordt informatie gegeven omtrent thema's zoals stress en leren omgaan met moeilijke situaties vanwege de coronamaatregelen. Naarmate de situatie verandert, komen er andere thema's aan bod of verandert de insteek van de informatie:

1. [Werken in het onderwijs in coronatijd | Steunpunt Coronazorgen Digitaal Informatie & Verwijscentrum](#) (nieuw). Als je in het onderwijs werkt, heb je door de coronacrisis allerlei veranderingen ervaren. Daar komt bij dat de werkdruk op veel scholen hoog is. Het is moeilijk om de roosters rond te krijgen. En misschien had je zelf corona en kon je een tijd minder of niet werken. Dit kan allemaal leiden tot stress en onzekerheid. Op deze pagina lees je hoe je hiermee om kan gaan.
2. [Support for international students | Steunpunt Coronazorgen Digitaal Informatie & Verwijscentrum](#) (nieuw). As an international student you might be struggling with adjusting to a new country and the additional challenges related to the COVID-19 pandemic. While these feelings are not ideal, they are real, and they are normal during these challenging times. Below you can find some tips and resources that could support your mental health.
3. [Herstellen van COVID-19 | Steunpunt Coronazorgen Digitaal Informatie & Verwijscentrum](#) (actualisatie). Als je ziek bent geweest door het coronavirus, heb je misschien een angstige tijd achter de rug. En misschien heb je nog steeds klachten. Je kan je zorgen maken: word ik wel helemaal beter? Heb ik anderen besmet? Mensen snappen niet helemaal hoe je je voelt. Ook als je weer beter bent van COVID-19, kan je je zorgen maken. Op deze pagina lees je over herstellen van COVID-19, mogelijke langdurige problemen en wat je hieraan kan doen.
4. [Werken na coronabesmetting | Steunpunt Coronazorgen Digitaal Informatie & Verwijscentrum](#) (actualisatie). Was je besmet met het coronavirus? Dan kan je [nog lang klachten](#) hebben. Het is niet gek als je daardoor minder of niet kon werken. Het kan je wel zorgen geven. Ook stap voor stap weer beginnen met werken kan spannend of lastig zijn. Op deze pagina lees je hoe je met (langdurige) coronaklachten weer kan beginnen met werken. En wat je als werkgever kan doen voor werknemers die hier last van hebben.

Nieuwe producten en informatie PSH (vervolg)

Nieuw op het Steunpunt Coronazorgen (vervolg)

5. [Omgaan met andere meningen | Steunpunt Coronazorgen Digitaal Informatie & Verwijscentrum](#) (actualisatie). Naar alle verwachting, zal in de week van 21 maart 2022 het nieuwe ervaringsverhaal rondom het thema Omgaan met andere meningen op het Steunpunt worden geplaatst, houd dit dus in de gaten. Dit verhaal is gemaakt door medewerkers van het Steunpunt Coronazorgen, een primeur! We hopen dat het erkenning en tips zal geven aan iedereen die moeite ervaart in het omgaan met andere meningen.

Interessante verwijzingen op het steunpunt

Op het Steunpunt Coronazorgen zijn inmiddels vele verwijzingen te vinden naar onder andere hulplijnen, leidraden en handreikingen. We halen er zomaar eens twee uit:

- De [handreiking COVID-19](#) biedt praktische tips voor het omgaan met coronaklachten in het werk, voor jou als werkgever, werknemer, zelfstandig werkende of zorgverlener.
- [De Oudertelefoon](#) is er voor alle ouders tijdens de coronapandemie. Je kan met hen bellen over alles wat je bezighoudt als ouder.

Hoofdpunten uit actualiteitsmonitor ARQ – 3 t/m 17 maart 2022

- **Uitdagingen in het sociaal domein. Nieuwe gemeentebesturen aan zet (SCP, 15 mrt)** Na de verkiezingen van 16 maart staan nieuwe gemeenteraden voor grote uitdagingen om ervoor te zorgen dat mensen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Gelet op de knelpunten én maatschappelijke ontwikkelingen, waaronder de vergrijzing, de gevolgen van corona en de oorlog in Oekraïne, is het cruciaal dat zij scherpe keuzes maken in de ondersteuning die zij mensen bieden en in hoe ze dat gaan doen. Met deze publicatie biedt het SCP gemeenten handvatten om tot die keuzes te komen.
- **Nog veel problemen bij jeugdgevangenissen: ‘Kortetermijnoplossing onzeker’ (NOS, 10 mrt)** Er zijn nog steeds veel problemen bij justitiële jeugdinstituten. Het toenemende aantal celstraffen onder jongeren en langere opgelegde straffen zorgt voor overbezetting, personeelstekort en druk op het personeel. "Bij het personeel van de JJI's zelf, de ondernemingsraden en de commissies van toezicht leven grote zorgen of die capaciteit- en personeelsproblemen op korte termijn op te lossen zijn", schrijven de inspecties. Reden voor de zorgen zijn de krapte op de arbeidsmarkt en de gevolgen van corona.
- **De gedrags- en sociale wetenschappen zijn essentieel om de pandemische preventie, paraatheid en respons te versterken (Sunstein et al., open brief WHO)** Dit is een open brief van de leden van de Technical Advisory Group on Behavioural Insights and Sciences for Health van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) waarin ze ervoor pleiten de gedrags- en sociale wetenschappen expliciet op te nemen in het nieuwe internationale instrument van het bureau van de Intergovernmental Negotiating Body, om de pandemische preventie, paraatheid en respons te versterken. In de brief worden deze suggesties gedaan:
  1. Overweeg om op relevante plaatsen in het internationale instrument het gebruik van gedrags- en sociale wetenschappen op te nemen in de pandemische preventie, paraatheid en respons.
  2. Neem tenminste één artikel op dat zich richt op kritische gedrags- en sociale acties voor de pandemische preventie, paraatheid en respons.

Nieuwe producten en informatie PSH (vervolg)

Doelgroep in beeld: Ouderen

In de achterliggende periode heeft het doelgroepenoverleg zich verdiept in de doelgroep ouderen. Hoe gaat het nu met ouderen, in tijden van relatieve versoepelingen? Er is hiervoor onder andere een uitvraag geweest bij ANBO, een ouderenbond van 75.000 leden.

De doelgroep is heterogeen. Zo zijn er zeer vitale 80-plussers, maar ook mensen die in een instelling verblijven. Hoewel ouderen meer kwetsbaar zijn bij een coronabesmetting en de maatregelen ook hen hebben geraakt, lijken ouderen ook veerkrachtig(er). Dit lijkt overeen te komen met gedragsonderzoek vanuit het RIVM: [Welbevinden en leefstijl | RIVM](#). Vanuit ANBO vernamen wij dat hun achterban zich grotendeels heeft kunnen aanpassen aan de verschillende fases van de pandemie, men is 'coronawise'. Er komen nu geen signalen naar voren over huidig lijden bij de doelgroep en de telefoonlijn van ANBO wordt nauwelijks meer gebeld. Ouderen beschikken vaak over veerkracht, ook door periodes die zij hebben meegemaakt die ook veel van hen vroeg (oorlog, beperktere welvaart). De grootste problemen werden gezien bij mensen met minder mogelijkheden (inkomen), een klein netwerk en een klein aanpassingsvermogen. Er lijkt echter weinig zicht op die groep, in ieder geval vanuit ANBO. Hoewel er veel verdrietige verhalen zijn rondom oudere bewoners van instellingen en de Onderzoeksraad voor Veiligheid zich onlangs kritisch uitte over de corona-aanpak in de verpleeghuizen ([Aanpak coronacrisis – Deel 1: tot september 2020 - Onderzoeksraad](#)), was er ook zeker sprake van creativiteit en activiteit in verpleeghuizen. Hieronder vindt u een aantal interessante sites met tips, producten en initiatieven voor ouderen, zeker in tijden van strengere maatregelen:

- [Corona en ouderen | BeterOud](#)
- [Dossiers coronavirus | Gezondheid | ANBO](#)

Wij hopen dat een samenvatting van de bevindingen vanuit de uitvraag en (wetenschappelijke) search over deze doelgroep spoedig op Kennisnet van GGDGHOR geplaatst kan worden. In de tussentijd zijn de bevindingen ook op te vragen via steunpuntcorona@arq.org.

Nieuwe producten en informatie GOR

Gezondheidsonderzoek bij rampen: een inventarisatieronde onder GOR-procesleiders

In het voorjaar van 2021 (maart-juni) heeft het Nivel een (digitale) ronde langs alle GGD'en gedaan om samen met onderzoekers/GOR-procesleiders van de 25 GGD'en terug te blikken op de aanpak van gezondheidsonderzoek ten tijde van de coronapandemie. Deze inventarisatieronde leverde een aantal belangrijke lessen op voor het verder ontwikkelen van GOR in Nederland. Zo blijkt dat er veel onduidelijkheid bestaat omtrent de rol van GOR bij langsepende crises en bij een pandemie. Er is behoefte aan een duidelijke omschrijving van deze rol, en van de taken van de GOR-procesleider bij een dergelijke crisis. Een andere belangrijke les is dat er bij een dergelijke crisis een goede verhouding moet worden gezocht tussen de nationale en regionale aanpak. Enerzijds is een lokale aanpak nodig om te kunnen duiden en aan te sluiten op lokale informatiebehoefte. Anderzijds is een zekere mate van afstemming en uniformiteit landelijk belangrijk voor vergelijkbaarheid van resultaten, maar ook zodat niet in iedere regio het wiel wordt uitgevonden door zelf vragenlijsten en websites te ontwikkelen. Lees voor meer informatie hierover:

[Gezondheidsonderzoek bij rampen: een inventarisatieronde onder GOR-procesleiders. | Nivel](#)

Nieuwe producten en informatie GOR (vervolg)

Medisch ethische toetsing voor Gezondheidsonderzoek na Rampen (GOR)

Het belang van medische ethische toetsing of een niet WMO-plichtigheidsverklaring (onderzoek dat niet valt niet onder de Wet medisch-wetenschappelijk onderzoek met mensen) wordt steeds belangrijker.

Om bij een ramp of incident snel van start te kunnen gaan met gezondheidsonderzoek is het RIVM in samenwerking met het Nivel, GOR-procesleiders en experts bezig met het opstellen van standaard METC protocollen en standaardvragenlijsten voor verschillende rampen. Deze zullen getoetst worden door de METC van het UMCU in Utrecht, waarna ze een slapend karakter krijgen om ten tijde van een ramp snel geactiveerd te kunnen worden. In totaal zullen er voor 6 verschillende rampen protocollen en vragenlijsten uitgewerkt worden (aanslag, natuurramp, groot ongeval, infectieziektenuitbraak, stralingsongeval en chemisch ongeval). Het METC protocol en bijbehorende vragenlijst voor het eerste type ramp, een aanslag, is begin dit jaar aangeboden aan de METC en deze heeft een niet-WMO verklaring gekregen.

Interessante informatie en producten algemeen

26^e meting trendonderzoek Corona gedragsunit

Voor het trendonderzoek vond tussen dinsdag 8 maart en maandag 14 maart de 26^e meting plaats. De resultaten staan op het [Coronadashboard](#) van het ministerie van VWS, met een toelichting op [rivm.nl](#).

Terugkijken webinar mentale gezondheid

Op 17 februari organiseerde het centrum Gezond Leven van het RIVM het webinar Effectief werken aan mentale gezondheid voor beleidsmakers en -adviseurs van gemeenten en GGD'en. Inspirerende sprekers van GGD Amsterdam en het Trimbos-instituut deelden hun kennis en ervaringen. Via deze [link](#) kun je het webinar terugkijken.

Aan de slag met mentale gezondheid

Actief inzetten op het verbeteren van de mentale gezondheid van inwoners? Bekijk dan onze actuele informatie op [Loketgezondleven.nl](#). Verzamel cijfers en feiten, kijk welk landelijk beleid er al is ontwikkeld of ga na welke interventies werken om jouw inwoners lekkerder in hun vel te laten zitten.

Agenda webinars en andere digitale bijeenkomsten

11 t/m 13 april 2022 "crisesweek"

Het Rode Kruis en het IFV hebben het initiatief genomen om kennis en ervaringen op het domein van crisisbeheersing bijeen te brengen en te delen in de "crisesweek". Voor het programma wordt o.a. samengewerkt met hun partners in de acute zorg: GGD GHOR NL, ziekenhuizen en ambulancezorg. Dit jaar staan de ervaringen en lessen rondom de bestrijding van de Coronacrisis centraal, maar ook de recente overstromingen blijven niet onbesproken. De bredere doelstelling is om handvatten te krijgen om de hulpverlening in de witte kolom tijdens een grote crisis verder te optimaliseren. Meer informatie op de [site van IFV](#).

Eerdere nieuwsbrieven

Voorgaande edities van de nieuwsbrief PSH GOR zijn te vinden onderaan de [website van ARQ Kenniscentrum Impact](#).

Heeft u deze nieuwsbrief doorgestuurd gekregen van een collega en wilt u hem ook zelf graag ontvangen? Dat kan. Stuur een mail naar cGM@rivm.nl.
De nieuwsbrief is bedoeld voor medewerkers van GGD, GHOR en de Veiligheidsregio.

Contactgegevens

GGD'en kunnen met vragen of ondersteuningsbehoeften aankloppen bij het coördinatieteam.

Vragen per telefoon:

- PSH-vragen: 06-30661005 (ARQ Kenniscentrum Impact)
- GOR-vragen: 06-29637723 (Marjonneke de Vetten)

Vragen per e-mail:

- Vragen over PSH en GOR kunnen per e-mail gesteld worden aan cGM@rivm.nl
- Vragen, opmerkingen of aanvullingen met betrekking tot het IVC kunnen per e-mail gesteld worden aan steunpuntcorona@arq.org

De leden van het coördinatieteam zijn: Sjef Timmermans, Nannah Tak (GGD GHOR Nederland), Wera van Hoof, Andrea Willems, Noor Jansen (ARQ), Michel Dückers (Nivel/ARQ), Femke de Zwart, Elske Marra, Jannie van der Helm, Linda van den Berg, Diane Houweling, Caroline Timmerman-Kok, Marjonneke de Vetten, Loes Lanting (RIVM/cGM)